

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

95

Vragen van de leden **Pechtold** en **Hachchi** (beiden D66) aan de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken over *het bericht dat ruim driehonderd geloofsgemeenschappen in Hongarije niet langer erkend dreigen te worden* (ingezonden 26 juli 2011).

Antwoord van minister **Rosenthal** (Buitenlandse Zaken) en staatssecretaris **Knapen** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 26 september 2011).

Vraag 1

Bent u op de hoogte van de op 12 juli 2011 in het parlement van Hongarije aangenomen wet inzake het recht op gewetensvrijheid en godsdienst en over de status van kerkgenootschappen?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Bent u bekend met het feit dat er op dit moment 362 geregistreerde kerkgenootschappen in Hongarije functioneren?

Antwoord 2

Ja.

Vraag 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11

Wat is uw oordeel over de gevolgen van deze wet, die op 1 januari 2012 ingaat en die ertoe leidt dat slechts 14 specifiek in de wet genoemde kerkgenootschappen zich niet behoeven te registreren en dat derhalve 348 kerkgenootschappen gederegistreerd dreigen te raken?

Hoe beoordeelt u het feit dat onder de 14 als kerkgenootschap erkende organisaties geen enkele moslim-, boedhistische, bahai of progressief joodse organisatie valt?

Hoe beoordeelt u dat voor herregistratie een kostbare en tijdrovende administratieve procedure moet worden gestart? Hoe beoordeelt u daarnaast dat bij herregistratie niet onafhankelijke experts worden ingeschakeld, maar dat herregistratie slechts mogelijk is wanneer een tweederde meerderheid van het Hongaarse parlement daartoe besluit?

Hoe beoordeelt u het feit dat tegen besluiten op grond van deze wet geen beroep mogelijk is?

Deelt u de mening dat deze wet in Hongarije een vorm van aantasting van godsdienstvrijheid introduceert die zowel in strijd is met internationale verdragen, zoals artikel 9 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM), als met uitspraken betreffende weigering tot registratie als kerkgenootschap van het Mensenrechtenhof in Straatsburg?¹
Deelt u de zorg dat deze maatregel, die fiscale voordelen voorziet voor erkende kerken, in combinatie met de maatregel waarbij een groot aantal openbare scholen via een subsidieregeling over zullen gaan in handen van één kerk mogelijk kan leiden tot een situatie waarbij vrijheid van godsdienst de facto niet meer uitgeoefend kan worden? Hoe beoordeelt u deze situatie? Deelt u de mening dat artikel 9 van het EVRM de vrijheid van godsdienst beschermt? Hoe verhoudt de voorliggende maatregel zich tot de toekomstige toetreding van de EU tot het EVRM?

Antwoord 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11

Ik stel voorop dat een registratieregeling voor kerkgenootschappen als zodanig niet ongebruikelijk is en niet bij voorbaat strijdig hoeft te zijn met enige internationaalrechtelijke norm. De zorg over de verenigbaarheid van de Hongaarse wet op kerkgenootschappen met de mensenrechtelijke verplichtingen van Hongarije die uit uw vragen spreekt is niettemin ook de mijne. De wet kan op gespannen voet staan met verplichtingen onder het EVRM (Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden), waarbij met name de vrijheid van godsdienst (artikel 9 EVRM), het verbod van discriminatie (artikel 14 EVRM) en het recht op een effectief rechtsmiddel (artikel 13 EVRM) in het geding zijn. Een relatie tussen het onderhavige onderwerp en toekomstige toetreding van de EU tot het EVRM zie ik niet.

Vraag 8

Deelt u de mening dat artikel 17 van het Verdrag van Lissabon² niet zo mag worden geïnterpreteerd dat lidstaten de vrijheid van godsdienst en het verbod op discriminatie op grond van godsdienst ondermijnen? Deelt u tevens de mening dat vrijheid van godsdienst en gelijkheid van burgers tot de kernelementen van een democratische rechtsstaat behoren, zoals ook wordt geëist van kandidaat-lidstaten onder de Kopenhagen-criteria? Deelt u daarnaast de mening dat deze normen ook gehanteerd moeten worden voor bestaande lidstaten? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8

Ik ben het met u eens dat vrijheid van godsdienst en levensovertuiging en gelijkheid van burgers tot de kernwaarden behoren waarop de Europese Unie berust. Dit is neergelegd in artikel 2 van het EU-verdrag. De lidstaten van de EU delen deze waarden, en ook iedere kandidaat-lidstaat dient zich hieraan te verbinden, zoals is bepaald in artikel 49 EU-verdrag.

Vraag 10

Deelt u de mening dat de Hongaarse wet een strijdigheid inhoudt met art. 10 van het Handvest voor de Grondrechten van de Europese Unie? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 10

Volgens artikel 51, lid 1 van het Handvest van de Grondrechten van de EU is dit Handvest van toepassing wanneer de lidstaten het recht van de Unie ten uitvoer brengen. Ik zie vooralsnog geen aanknopingspunt om aan te nemen dat deze Hongaarse wet het recht van de Unie ten uitvoer brengt. Het Handvest voor de Grondrechten van de Europese Unie is daarom niet van toepassing op de betreffende wet.

Vraag 12

Bent u bereid zowel bilateraal alsook in EU-verband concrete stappen te ondernemen om te voorkomen dat deze wet per 1 januari 2012 in werking treedt? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke stappen gaat u ondernemen? Hoe verhouden deze zich tot de door u in uw brief «Verantwoordelijk voor

¹ Kymilia and others vs Russia 76836/01 en 32782/03

² Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

vrijheid» benoemde prioriteiten betreffende het beschermen van de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging?³

Antwoord 12

Door de ambassade is in een gesprek met de voorzitter van de parlementaire commissie voor mensenrechten, minderheden, civiele en religieuze zaken van het Hongaarse parlement, tevens geestelijk vader van de wet, op 19 augustus jl. gewezen op de spanning tussen de betreffende wet en het EVRM, waarvan door Hongaarse gesprekspartner goed nota is genomen. De Hongaarse wetgeving inzake kerkgenootschappen wordt nauwlettend gevolgd door de Raad van Europa en de Venetië-Commissie, een adviserend orgaan van de Raad van Europa voor wetgevingszaken.

Vraag 13

Deelt u de zorg dat vergelijkbare beperking van de vrijheid van godsdienst en discriminatie op grond van godsdienst zich in diverse EU-lidstaten voordoen? Deelt u tevens de mening dat de Europese Commissie er op toe dient te zien dat de kernwaarden zoals, vastgelegd, dienen te worden gerespecteerd? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke wijze spant u zich in om in Europees verband de godsdienstvrijheid te waarborgen?

Antwoord 13

De verplichting om de waarden van de Europese Unie te eerbiedigen rust in de eerste plaats op de lidstaat zelf. De sanctionering van de schending van de waarden van de Europese Unie is geregeld in artikel 7 EU-verdrag.

---

³ Kamerstuk 32 735, nr. 1.